

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoljijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

11. štev.

V Ljubljani, dne 1. junija 1895.

V. leto.

„Nemški šulferajn“ in Slovenci.

„Nemški Šulferajn“ bi po svojih pravilih imel imeti jednaki smoter, kakor ga ima za nas Slovence „Družba sv. Cirila in Metoda.“ „Naloga bi mu morala biti varovati nemške otroke potujčevanja.“ Dokler bi se to društvo držalo tega vzvišenega svojega smotra, bi mi Slovenci ne imeli nič proti njemu, kajti vsak narod mora imeti pravico, braniti svojo narodnost, tudi nemški, ako bi bila kje v nevarnosti.

V Avstriji bi to društvo pač ne imelo nobenega dela, ko bi se držalo tega svojega smotra, posebno v slovanskih pokrajinah ne. Oblastva že sama hitro po skrbi, da Nemci dobé svoje šole. V nekaterih krajih osnovala so se celo na državne stroške šole za otroke nemških uradnikov in častnikov, ker ni bilo postavnih pogojev za nemške učilnice. Take državne nemške šole so v Trstu, v Dalmaciji in v Galiciji.

Ker pa društvo nima reševati nemških otrok, si je pa postavilo za svojo nalogo nekaj družega, kar pa ni izraženo v njega pravilih, deluje za ponemčenje slovanskih otrok in pa za ohranjenje nemškega gospodstva v Avstriji. Baš zaradi tega je to društvo v posebni milosti pri sedanji vladi, kakor se je pokazalo minoli teden, ko je imelo občni zbor na Dunaju. K zboru

poslali so svoje pozdrave ministra pl. Plener in Wurmbrand in pa predsednik zbornice poslancev baron Chlumecky. Dolenje-avstrijski namestnik je pa sam prišel na shod in ga pozdravil. To se je zgodilo pod koalicijo, ko so se narodna vprašanja potisnila v ozadje. Mari to najjasneje ne kaže, da je koalicija narodna vprašanja potisnila v ozadje le v toliko, kakor se gre za Slované, a pospešujejo se pa nemške težnje z besedo in deli z vladne strani. Tako postopanje moralo je žaliti vse avstrijske Slované. Vlada se ne bi smela pritoževati, ako pri tacih razmerah Slovani ne bodo mogli dolgo sodelovati pri koaliciji.

Občni zbor je bilo obiskalo 118 zastopnikov, ki so zastopali 28.600 članov tega društva. Letošnji zbor za zborovalce ni bil posebno vesel. Prvič jih je to žalilo, da shoda ni pozdravil dunajski prvi podžupan. Sicer pa tega gospoda niso niti pričakovali, kajti dr. Luegerja niti niso bili posebno povabili. Pa tudi drugi podžupan dr. Matzenauer, ki je nemški liberalec, ni čutil potrebe pozdraviti to društvo, najbržje slutil, da bi mu to nikakor ne povzdignilo priljubljenosti pri dunajskem prebivalstvu. Druga nevesela prikazen je bila, da je blagajnik sporočil, da so dohodki društva se lansko leto za kacih

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

(Dalje.)

V.

Mej tem je šumel shod pri pisarni. Stvar ni bila nobena šala. Skoro vsi moški so bili zbrani, in ko je Jegor Mihajlovič bil šel k gospej, so se pokrili, in slišalo se je vedno več glasov v občnem pogovoru, in krik je bil vedno večji. Razlegalo se je gosto govorjenje, v katerem se je sémtertja zaslišal zasopel, hripel, kričeč glas, in to šumenje, podobno bučenju morja, je dohajalo do okna gospe, katera je pri tem čutila živčni nemir, podoben nemiru, katerega vzbuja silna nevihta. Nekako strašno, nekako neprijetno jej je bilo. Zdelo se jej je, da so gla-

sovi vedno glasnejši in da se kaj prigodi. Bili bi ne bilo mogoče opraviti vsega brez prepira, krika, mislila si je, po krščanskem, bratoljubnem zakonu.

Mnogo glasov je govorilo hkratu, a najhujši je kričal tesar Teodor Rezun. On je imel dva sinova in je zatorej napadal Dutlove. Starec Dutlov se je branil; izstopil je naprej iz tolpe, za katero je sprva stal, in govoril skozi nos in mahal z rokami ter gladil brado, a tako pogosto je jecljal, da še sam ne bi bil mogel prav razumeti, kaj je govoril. Za njim so stali in gnetli se sinovi in nečaki, vsi lepi fantje in stari Dutlov je bil podoben koklji, ki brani piščeta pred jastrebom. Jastreb je bil Rezun, in ne le Rezun, temveč vsi, ki imajo po dva ali jednega sina, napadali so Dutlova. Stvar je bila ta, da je Dutlova brat pred kakimi tridesetimi leti bil šel v vojake in zatorej ni hotel, da bi ga devali v jedno vrsto

10.000 gld. primanjšali in da društvo vzdržuje jedno šolo z dvema razredoma manj nego prejšnjo leto. Društvo gre torej rakovo pot, če tudi ima pol milijona premoženja. Tretja žalostna prikazen za društvo je to, da se je pokazalo, da tudi v njega sredi ni jedinsti. Stavil se je neki predlog, ki bi bil utegnil zadeti smrtni udarec društvu, da bi namreč krajne skupine smele odločevati o vzprejemu članov. Ta predlog je bil naperjen proti židom. Ko bi se bil vzprejel, bi nekatere krajne skupine bile jele odklanjati židovske člane in to bi utegnilo imeti to posledico, da bi izstopili vsi židovski člani. Brez njih bi se pa dohodki društva jako skrčili, ker nemški nacionanci pač kriče, a o tem pa ne marajo dosti slišati, da bi kaj dali. Ta osodepolni predlog se je odložil za drugo leto in tako društvu odložila velika nevarnost.

Sedaj je nam treba posebno omeniti, kar se je na tem shodu govorilo o Slovencih.

Podpredsednik društva dr. Kraus se je znašal nad slovensko duhovščino, da po šolah „nemškega šulf-rajna“ veronauk uči v slovenščini in tako ovira uspešno delovanje teh šol. S tem je mož nehoté priznal, da se res v šulf-rajnsko šolo love slovenski otroci, da se ondu ponemčjujejo. Nam je to že davno znano, da bi te šole bile prazne, da vanje ne hodijo slovanski otroci. Napadal je zlasti koroško duhovščino, ki neče poslušati sveta deželne vlade, ki jo je v svojem uradnem glasilu opozorila, da naj se ne meša v politiko. Omenil je, da se je na shodu slovenskih zaupnih mož o tem opominu izreklo, da naj dež. predsednik rajši skrbi za gmotni napredek slovenskih krajev na Koroškem, nego pa, da daje duhovščini take opomine. Celó nad knezoškofa Kahna se je spravil dr. Kraus, ki je preveč Slovincem prijazen in ne stopi dovolj na prste slovenski duhovščini. S tem je pač delal knezoškofu največjo krivico, in mi le želimo, da bi sedaj knezoškof spoznal, da se koroškim Nemcem ne bodé prikupil, naj še tako nemštvo podpira. Kraus je namreč svoje poročilo sestavil na podlagi poročil, ki jih je dobil od koroških Nemcev. Potem je dr. Kraus se iz-

podtikal ob Družbo sv. Mohora, Družbo sv. Cirila in Metoda, ki snuje v Velikovcu slovensko šolo, pa ob odločbo ministerstva, da smejo v prenešenem delokrogu slovenske občine v slovenščini dopisovati z državnimi uradi. Kaj ima poslednja naredba opraviti s šolstvom, je pač težko uginiti in to pač dokazuje, da ima to društvo vse druge politične namene, namreč razširjati germanizacijo in varovati nemško gospodstvo.

Govoreč o štajerskih stvarih je pred vsem omenjal, da bi Slovenci radi dosegli razdelitev deželnega šolskega sveta in kmetijske družbe. Tožil je, da slovensko gibanje napreduje celo v nemških občinah, kakor je Radgona (?). Vsphehov društva ni mogel dosti naštetí; le to je omenil, da so se v nekaterih trgih osnovala nemške šole, a je težko šlo, ker celo Nemci ne znajo ceniti teh nemških šol, ker so prepričani, da so zanje dosedanje večrazrednice koristnejše, če tudi se v njih poučuje tudi slovenski. V veliki žalosti je seveda sporočal, da se je v Mariboru pri ženskem učiteljišči šolskih sester dosedanja dekliska šola spremenila v vadnico in tako odtegnila mestnemu šolskemu nadzorstvu in poslovenila. Tudi se je osnoval pri šolskih sestrah slovenski otroški vrtec in se je bati, da se žensko učiteljišče posloveni. Spregovoril je tudi o celjski gimnaziji, in se izrekel, da se pri tem mora pokazati, če imajo Nemci še kaj upornosti. Tudi je obžaloval, da se je Slovincem dala gimnazija v Kranji.

To poročilo pač jasno kaže, da se društvo ne drži svojega delokroga. Gimnazija v Kranji in pa osnova dvojezične gimnazije v Celju se tičeta le slovenske mladine in nimata prav ničesa opraviti z vzgojo nemških otrok, še manj pa družba sv. Mohorja ali pa slovenske posojilnice na Koroškem, ob katere se tudi poročilo izpodtika. Vse to so naprave, ki imajo le namen varovati našo slovensko narodnost, a se ne dotikajo prav nič nemške. Namen šulf-rajnov je le ponemčevanje in Slovenci se zatorej moremo le veseliti, če tako društvo nazaduje in da pravičnejši Nemci sami prihajajo do spoznanja, da je nepotrebno.

s tistimi, ki imajo po tri sinove, temveč je hotel, da bi šteli službovanje njegovega brata in njega prišteli k tistim, ki imajo dva sinova in iz njih bi po občnem žrebu vzeli tretjega vojaškega novinca. Bili so štirje, ki so imeli po tri sinove, a jeden je bil starosta (župan) in njega je gosa oprostila; druga rodbina je pri lanskem naboru bila dala vojaškega novinca; iz drugih dveh rodbin sta bila odločena dva in jeden od njiju ni niti prišel na shod, le njegova žena je žalostno stala za vsemi in žalostno gledala, če se kako obrne kolo v njeno korist; drugi iz dveh namenjenih je pa v raztrganem jopiči, če tudi ni bil reven, se naslanjal na stopnice in povešal glavo, ves čas je molčal, le včasih je pazljivo pogledal koga, ki je glasneje spregovoril. Vsa njegova vnanost je kazala nesrečo. Starec Semen Dutlov je bil tak človek, da bi mu vsak, ki ga je malo poznal, bil dal shraniti

stotine in tisoče rubljev. Bil je veljaven, bogaboječ in premožen mož, bil je ob jednom cerkveni starosta. Zaradi tega je bila tem vidneja razburjenost, v kateri je bil.

Tesar Rezun je pa nasproti bil visok, črn, jezljiv, predrzen človek, vdan pijančevanju, posebno vaje prepirov in kregov na shodih, trgih z delavci, kupci in gospodo. Sedaj je bil miren, zbadljiv in je s svojo visoko postavo, silo močnim glasom in govorniško nadarjenostjo popolnoma zmagoval jecljajočega in vsega zbezanega cerkvenega starosta (ključarja).

Prepira sta se še udeleževala kroglolici, mladinski, korenjaški Garaska Kopilov s četverooglato glavo in zmršeno brado, najboljši govornik za Rezunom, ki je pripadal mlajšemu pokolenju in se odlikoval z ostrim govorjenjem in si je že bil pridobil veljavo na shodih. Potem Teodor Meljnični, rumen, suh, dolg, koščen kmet, tudi mlad, z

Potres.

Dosedaj je bilo ugodno zdravje v Ljubljani vzlic temu, da so ljudje stanovali natlačeni v šotorih in barakah. Zadnji čas se je baje v nekaterih barakah pokazala davica. Ker je pa mnogo tujih delavcev, je mestni magistrat iz zdravstvenih ozirav odredil, da morajo podjetniki preskrbeti delavcem zdrava stanovanja, dobro pitno vodo in druge potrebščine, ter morajo slednji teden predložiti izkaz o teh naredbah. Mestni zdravniki pa nadzorujejo te naredbe.

Tudi na poslopju „Narodnega doma“ v Ljubljani provzročil je potres nekoliko škode, ki pa seveda na prvi pogled ni vidna, ker zidovje še ni ometano. Glasom komisijkega zapisnika izbočen je severni pročelni zid v drugem nadstropju ter se bode ta zid najbrže moral znova napraviti; tudi zidovje v glavnem stopnišču je izbočeno, in sicer najbrže vsled tega, ker oboki v stopnišču še niso narejeni, vendar škoda ni znatna in se bodeta morala le dva oboka na hodniku na novo napraviti. Nadalje napraviti je znova neki ločilni zid v prvem nadstropju ter nekoliko okenskih in vratnih svodov. Tudi v glavnem okrajku pokazale so so razpokline, ki so pa brez pomena, ter se bodo lahko odstranile, ko se bo delala fasada.

Nadesetnik pri vojaški godbi, Reinholz, je bil, kakor znano, v potresni noči pred Perlesovo hišo nevarno ranjen. Kakor čujemo, bode sicer okreval, a postal je za vojaško službo nesposoben. Sicer bi bilo lepo, ako bi vojaški erar skrbel zanj toliko časa, da dobi kako službo, a ker skoro ni upati, da se to zgodi, bi bilo želeti, da se mu iz nabranih milodarov pomore, dokler ne dobi zaslužka.

Iz kritične noči od velike nedelje na veliki ponedeljek prihajajo v javnost še razni dogodki, ki zaslužijo, da se zabeležijo v kroniko katastrofe, ki je zadela naše mesto. Koj po prvem groznem sunku ob polu 12. uri zbežali so tudi stanovalci hiše št. 31 v Kolodvorskih ulicah na prosto pred hišo. V stanovanju pa je ostala 17letna na smrt bolna Ana Jenko. Jokaje prosila je sestra njena na ulici zbrano množico, naj bi se vender kdo izmeje navzočih usmilil reve ter jo rešil iz hiše, a v strahu

pred potresom, ki se je vedno ponavljal, ni se upal nikdo v hišo. Ko je prišel oddelek vojakov skozi ulico, prosila je sestra nesrečnice vojake, naj jej rešijo sestro. Poveljnik oddelka, poročnik Sammer, vprašal je vojake, je li si upa kateri z njim v hišo, in ko se je oglasil neki infanterist, šla sta v dotično stanovanje ter na žimnici ležečo nezavestno bolnico prinesla na prosto. Bolnici ni bilo več pomoči, umrla je par dnij pozneje, vender pa gre zaslužen priznanje možema, ki sta brez ozira na lastno varnost bolnico rešila iz porušenega stanovanja.

Tehniška komisija je cenila škodo na privatnih poslopih v Ljubljani na 2,704.100 gld., na mestnih poslopih na 34.000 gld., na deželnih poslopih na 226.000 gld., na cerkvah, samostanih in župniščih pa na 174.000 gld. Škoda na državnih poslopih se ni cenila. Po izreku tehniške komisije je podreti 145 poslopij, torej 10 3/4%. Pri poslopih, katere je podreti, se je cenila kot škoda stavbena vrednost, katero so imela poslopja pred potresom, ni se pa upoštevala vrednost stavbišča, niti se je jemalo ozir na dohodke, katere je poslopje dajalo. Na deželi se je cenila škoda na šolah na 44.000 gld., na cerkvah in župniščih na 470.000 gld., na privatnih poslopih pa na 3 3/4 milijona gld.

V Šiški je mej drugimi hišami močno trpela hiša „Pri kamniti mizi“, kjer se je rodil slovenski pesnik Valentin Vodnik. V drugem nadstropju je hiša silno poškodovana, gospodarsko poslopje bodo morali podreti, škode je kacic 5000 gld. Paviljon, v kateri je bila pesnikova soha, je razdejan in soha razbita.

Minuli teden v petek popoldne ob 6. uri 10 minut je bil na Dolenjskem od Novega Mesta do Šent Jerneja baje precej močen potres. Celo opeka je padala s streh. Ljudje so bili v velikem strahu, kaj je z Ljubljano, tembolj, ker na brzojavno vprašanje dlje časa ni bilo odgovora. Tudi ponoči sta se čutila v Šent Jerneju dva rahleja sunka.

Predzadnjo soboto zvečer je v nekaterih krajih v Italiji bil močen potres. V Florenciji se je zemlja prvi

redko brado in majhnimi očmi, vedno nevoljen in mračen, ki je znal pri vsem najti slabo stran in je večkrat shod spraval v zadrego s svojimi nepričakovanimi, ne vjemajočimi se vprašanji in opazkami. Oba ta dva govornika bila sta na strani Rezonovi. Razun teh sta še omeniti dva klepetalca, jeden z dobrovoljnim obrazom in gosto brado, po imenu Hrapkov, ki je vsacega nagovoril: „Ljubeznivi mi prijatelj“ in drugi majhen s ptičjim obrazom, Židkov, ki je vedno govoril: „Bode že kako, moji bratje!“ mešal se je v vse in govoril tako, da ni imelo ni nog ne glave. Oba sta se vlekla sedaj za tega, sedaj za onega, a ju ni nikdo poslušal. Bili so tudi še drugi, a ta dva sta kričala bolj kakor vsi drugi, vznemirjajoč gospo; če tudi ju ni nikdo poslušal, vender sta pijana šuma in krika se popolnoma udala veselju blebetanja. Bilo je še več občanov raznega značaja: bili so

mračni, tihi, ravnodušni in bojzljivi; za kmeti so bile žene s paličicami, a o vseh bodem pripovedoval drugi pot, če Bog dá. Zbrani so bili največ kmetje, ki so se vedli na shodu, kakor v cerkvi, in se zadi šepetajoč razgovarjali o domačih stvareh, o tem, kako bodo v gozdu napravili preseke, in molče pričakovali, da se konča hrup. Tukaj so bili tudi bogati, katerim shod ne more ničesa dodati in ničesa odvzeti od njih blagostanja. Taki je bil Jermil, s širokim svetlim obrazom, kateremu rekali so kmetje trebušnik zaradi tega, ker je bil bogat. Tak je bil še Starostin, na obrazu katerega se je videl samozadovoljen izraz oblasti in mislil si je: „Govorite, kar koli hočete, mene to nič ne briga. Imam štiri sinove, a nobenega ne oddam v vojake.“

(Dalje prihodnjič.)

pot stresla ob osmih in se je tresla do jedne po polnoči v kratkih presledkih in pod zemljo se je slišalo močno bobnenje. Tudi v prihodnjo noč se je treslo.

Posebno hudo je trpela bolnica, na kateri je kacih 10.000 lir škode. Bolniki so skoro nagi pobegnili na ulice. Več ljudi je poškodovanih. Dve cerkvi sti hudo razpokali. Poškodovan je narodni muzej in več družih zgodovinsko važnih poslopij. Ljudje so bežali na javna sprehajališča in ceste, katere je dal župan takoj razsvetliti. Hudo je bilo tudi na florenškem kolodvoru. Nekaj vagonov je vrglo s tira. V kolodvorski restavraciji je vse pobito. Še huje je bilo v okolici. V Grasini se je

podrlo petdeset hiš. Pa tudi po družih vaseh je mnogo hiš razdejanih, več cerkev se je tudi podrlo. V florenški okolici je bilo nekaj ljudi ubitih. Na vse kraje, kjer je bil potres, poslali so takoj na pomoč vojake in kralj je ogledal porušene kraje.

Nekaj dni pozneje je pa bil potres v Spoletu in Perugii, kjer je tudi razrušilo več hiš in mej drugim jetnišnico. Dne 24. maja, ravno tisti dan, ko je bil mlaj, je pa ognjenik Vezuv jel mej podzemeljskim grmenjem in tresenjem izbruhati lavo. Potres so tudi v drugi polovici maja čutili v več krajih na Turškem in Grškem. Posebno otok Zante se je hudo tresel.

Politični pregled.

Državni zbor je odšel na binškošne počitnice. Njegovo delovanje nikakor ni bilo posebno uspešno. Nobena večjih stvari še ni rešena. Novi davčni zakon zadeva na vse večje težave. Nekateri njegovi paragrafi so se že morali vrniti odseku, da jih predela. Zdi se nam, da finančni minister sam več prav ne veruje, da bi njegov načrt kedaj veljavo zadobil. Posebno je nevaren za vlado Dipaulijev predlog, kateri meri na to, da se vzlic ponižanju davka ohrani volilna pravica petakarjem. Proti temu predlogu je pa vsa levica in več čeških veleposestnikov. Če se predlog zavrže, preté nemški konservativci, da bodo glasovali proti davčnemu zakonu, če bode pa vsprejet, pa zanj ne mislijo glasovati liberalci. V obeh slučajih pride koalicija v nevarnost. Državnega proračuna, ki bi moral pri rednem gospodarstvu biti že pred novim letom rešen, se še zbornica niti lotila ni. Govori se, da se stvar odlaša, ker se vlada boji tedaj priti v kako zadrego. Posebno vprašanje o osnovi dvojezične gimnazije še vedno beli lase koalirancem.

Sprememba ministra vnanjih stvari. Zadnjič smo omenili razpor mej ministrom vnanjih stvari in ogerskim ministerskim predsednikom zastran postopanja papeževega zastopnika na Dunaju. Ta stvar se je dalje pletla in minister vnanjih stvari Kalnoky je naposled moral odstopiti. Bil je na svojem mestu 14 let, poprej je pa nekaj časa bil veleposlanik v Peterburgu. Slovanom ni bil prijazen in je grofu Taaffeju delal velike ovire. Govori se, da je on tudi preprečil Taaffejevo volilno reformo. Novi minister vnanjih stvari je pa grof Agenor Goluchowski, rodod Poljak. Njegov oče je bil ministerski predsednik in pa gališki namestnik. On je po dovršenih študijah vstopil v diplomatsko službo. Dalje časa je bil poslanik v Bukureštu. Predlanskim bi bil rad prišel za veleposlanika v Pariz, pa se mu ni posrečilo. Vsled tega je bil zapustil diplomatsko službo in bival nekaj časa na svoji graščini. Hotel se je začeti pečati z notranjo politiko in bi bil kandidoval pri bodočih državnozbornskih volitvah za državni zbor, a so ga poprej poklicali za vodjo vnanjih stvari.

Dunajske občinske zadeve. Na Dunaju voli občinski svet posebni mestni svet, kateri ima določeni svoj delo-

krog. Člani tega sveta so plačani in dobivajo po 3000 goldinarjev na leto. Dosedaj so v tem svetu bili samo liberalci, te dni se je pa volilo osem novih svetnikov in izvoljeni so bili samo krščanski socialisti. Tako se je pokazalo, da liberalci v občinskem zastopu dunajskem nimajo več večine. Predvčeraj je bila volitev podžupana. Voljen je bil dr. Lueger, ki pa volitve ni prevzel. Včeraj je pa vlada razpustila občinski zastop, ker je videla, da v njem ni nobene zanesljive večine. Vodstvo občinske uprave je prevzel vladni komisar, kateremu bode pridano svet iz 15 dosedanjih občinskih svetnikov.

Taaffe. Govori se, da bode sedanja vlada kmalu dogospodarila in potem pride grof Taaffe na krmilo. Pravosodni minister bode bivši finančni minister dr. Steinbach. Sedanji ministri vsi odstopijo. Pravosodni minister grof Schönborn baje postane predsednik upravnemu sodišču, ko pojde grof Belcredi v pokoj. Minister notranjih stvari Bacquehem pa pride za namestnika v Gradec.

Volitve v Italiji. Crispi ima srečo. Vzlic temu, da so nasprotniki napeli vse svoje sile proti njemu, da so se po listih razkrivale in nekoliko seveda pretiravale njegove sleparije, vendar je vladna stranka pri volitvah dobila znatno večino. Voljenih je 326 vladnih privržencev, 12 članov zmerne opozicije, 31 radikalcev in 14 socialistov, 35 je pa ožjih volitev, pri katerih upajo vladni privrženci dobiti 19 mandatov. Socialisti so precej pridobili, pa bi bili še več, da se mnogim delavcem ni vzela volilna pravica, ker niso dokazali, da znajo brati in pisati. Razprave v zbornici bodo pa vender burne, ker so voljeni vsi glavni Crispijevi nasprotniki.

Verska svoboda v francoski vojski. V francoski zbornici poslancev so te dni radikalci napadali vlado, da dopušča, da duhovščina dobiva vedno večji vpliv mej vojaki. Stavili so na vojnega ministra interpelacijo. Vojni minister jih je s tem potolažil, da tudi mej vojaki vlada verska svoboda. Nikdo se ne sili, da bi hodil v cerkev, a tudi nikomur se ne brani. On hoče vsem poveljnikom še s posebnim ukazom zabičati, da naj spoštujejo versko svobodo. Ta dogodek je jako razžalil sv. očeta, ki si je jako prizadeval, da privede francosko republiko na pravo katoliško pot, da sčasoma vera dobi primerni vpliv v šoli in

mej vojaki. Starček pa sedaj vidi, da njegov trud ni imel zaželenega vspeha. V Vatikanu že neki premišljajo, da odpokličejo papeževega zastopnika iz Pariza.

Vzhodna Azija. Razmere na azijskem vzhodu se

zamotavajo. Kitajci so se že pripravljali, da Japoncem izroče otok Formozo, ker se ta otok proglasi za samostojno republiko. Japonci ga bodo torej morali z orožjem priboriti, ako ga bodo hoteli imeti.

Dopisi.

Iz mokronoškega okraja, dné 19. maja. [Izv. dop.] Ker se od tu redko kedaj kaj poroča, prosim cenjeni urednik „Rodoljuba“, sprejmite v vaš list nekaj o našem kmetiskem položaju.

Kmetiski stan peša, to še ne dá več tajiti. Kaj je temu krivo? Prvič so temu krive slabe letine, zlasti vinogradi nam zadnja leta ne neso nič, potem je krivo pomanjkanje kmetiskih delavcev, ko ga ni že dobiti težaka, še manj pa poštenega posla, in če ga dobiš, bi bilo komaj, da bi mu dal koncem leta polovico posestva za plačilo. Poglejmo nekoliko v poprejšnja leta, ko je dobil gospodar izvrstnega posla za 20, za 25, najboljšega za 30 gld. na leto. Tako je premožnejši posestnik lahko imel po tri posle, in mu je zadoščalo koncem leta 100 gld. za plačilo; ali sedaj pa posel zahteva že 70 do 80 gld. na leto, tako, da premožnejši posestnik, ki ima tri posle, mora jim plačati mesto 90, že 200 do 230 gld. na leto; potem si lahko mislite, koliko dobička mu ostane, ko v vinogradu ne dobi nič; polje mu komaj toliko dá, da sebe in družino preživi. Ali kje je dobiti denar za posle, za obleko, obutev i. t. d.? Ni čudno, da hiti vse na ptuje, ti gredó v tovarne, drugi v rudnike i. t. d. Poglejmo delavce, našli bomo mej njimi sinove takšnih starišev, ki so bili pred nekaj leti premožni kmetje. Ker tarejo kmeta dolgovi, nobenega več kmetijstvo ne veseli.

Nadalje kmete tlačijo previsoki davki; koliko stro-

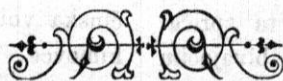
škov imamo kmetje za take, ki gredó na ptuje. Ko se postarajo, pridejo v svojo rojstveno občino, da pomnožé občini stroške, večkrat pa mora občina zanje plačevati bolnicam.

Zadnji čas je tudi že, da bi se predelal zakon o sedanji domovinski pravici in priznala domovinska pravica vsakemu, ki biva 5 ali 10 let v kakem kraju.

Zakon o odpisovanju davka vsled poškodb po ujmah tudi ne koristi. Lani je nam bila toča naredila mnogo škode, pa se nam ni nič odpisalo.

V zadnjih slabih letih so se že zmislele modre glave, da bi se prerezovale njive in travniki v uravnavanje potoka Mirne, kar bi stalo okroglih 140 000 gld., ter bi prišlo na dotične posestnike 22.000 gld. To bi bilo zopet novo, takorekoč večno plačilo. Smelo trdim, da bi to izmej 100 posestnikov koristilo komaj jednemu, ostalim bi pa škodovalo. Vrhu tega bi jih pa še pahnilo v nove večne dolgove. Pregledna obravnava na lici mesta od 22. junija do 11. julija lanskega leta ni stvari povsem pojasnila; kajti stroški so se naložili i na parcele, katere še niso bile nikdar poplavljene s potokom Mirne. Želeti bi bilo, da bi se stvar še jedenkrat dobro pregledala. (Glede nrejenja potoka Mirne se mi popolnoma s tem dopisom ne strinjamo, a vendar smo ga priobčili, ker je dobro, da se sliši več glasov. Op. uredn.)

Več posestnikov iz mokronoškega okraja.

Slovenske in slovanske vesti.

(**Nadvojvoda Evgen**), načelnik nemškega viteškega reda, je v nedeljo prišel s Tirolskega v Celovec. Ogleдал si je posestvo v Šent. Juriju pri Celovcu in pri Gospe Sveti. V torek se je odpeljal na Kranjsko. Preko Tržiča je prišel v Kranj, kjer je prenočeval na „Stari pošti“. V sredo zjutraj se je pripeljal v Ljubljano. Ogleđal si je tukajšnjo cerkev, poslopje in posestvo nemškega reda ter več razrušenih hiš. Iz Ljubljane je potoval na Belokranjsko, ogleđal si župnije nemškega reda in potem nadalje potoval v Zagreb.

(**Občinske volitve v Ljubljani**) vršile so se ta teden. Obe slovenski stranki so gledé na to, da je treba skupnega delovanja za obnovljenje ljubljanskega mesta, mej sabo sklenili kompromis za letošnje ljubljanske občinske volitve. Dogovorili so se, da bodo v mestni zbor volili tudi nekatere pristaše slovenske konservativne stranke.

Izvoljeni so bili v tretjem razredu: Anton Klein, Josip Kozak in Andrej Kalan; v drugem: Ivan Šubic, dr. Danilo Majaron, Andrej Senekovič in Anton Svetek; v prvem pa: dr. Valentin Krišper, Fran Ravnihar in Fran Trček. Mej dr. Vinkotom Gregoričem in Ivanom Murnikom je danes ožja volitev.

(**Deputacija ljubljanskega mestnega sveta**), obstoječa iz gospodov Ivana Hribarja, Andreja Senekoviča in dr. Ivana Tavčarja, odpotovala je na Dunaj, da na višjih mestih izposluje podporo za poškodovano ljubljansko mesto in tudi stori prve korake za to, da mesto dobi za njega razvoj tako potrebni prostor, kjer je sedaj vojaška bolnica in vojaško oskrbovališče. Upanje je, da se ta stvar reši ugodno za mesto ljubljansko, ker je potres jako razrušil oba omenjena stavbena predmeta.

(**Odlikovanja.**) Presvitli cesar podelil je deželnemu predsedniku gospodu baronu Heinu red železne krone druge vrste. — Soprogi deželnega predsednika gospej baronovki Olgi Hein je pa cesar podelil zlati zaslužni križec s krono. Ti dve odlikovanji sta jako zasluženi. Gospod deželni predsednik od potresa sem odločno deluje, da se pomaga ponesrečeni kranjski deželi, njegova blaga soproga je pa v hudih dneh skrbela za siromake, za pomočno delovanje zbrala krog dam, sama poizvedovala, kako so potrebni, in delila podpore. — Deželnega sodišča predsedniku gospodu Francu Kočvarju je cesar podelil plemstvo v priznanje zaslug za pravosodje. — Vojaškemu poveljniku v Ljubljani, podmaršalu Ludoviku Hegedüsu de Tiszavölgy, je pa cesar podelil viteški križ Leopoldovega reda. — Grški kralj je našemu rojaku Mirku Kralju iz Solkana, tajniku pri konzulatu v Pireji, podelil grški Izveličarjev red.

(**Ljubljanske šole.**) Deželni šolski svet je gledé pouka na ljubljanskih šolah izdal te-le naredbe: 1.) Da se tistim učencem srednjih (državne gimnazije in državne višje realke) ter moškega in ženskega učiteljišča, katerim je s koncem drugega polletja leta 1894/95 prebiti zrelostno preskušnjo, za to preskušnjo dá priložnost, začne se za učence VIII. gimnazijalnega razreda, VII. realčnega razreda, dalje za gojence in gojenke IV. letnika moškega in ženskega učiteljišča in za gojenke učnega tečaja v otroškem vrtci dne 4. junija redni pouk v dotičnih šolskih poslopih, in učenci (učenke) navedenih razredov se imenovani dan ob 8. uri zjutraj zglašé pri ravnateljstvih. Zrelostne preskušnje se bodo vršile v dobi od 15 do 30. julija. 2.) Polletni završetek za učence vseh ostalih razredov na srednjih šolah, oziroma letnikov na moškem in ženskem učiteljišči, se zgodi na podstavi posledkov pri zadnji mesečni konferenciji. Tistim učencem, kateri morejo pri tem prejeti primeren uspešni red, se izdado spričevala za drugo polletje leta 1894/95., in ta spričevala pošljejo ravnateljstva zunaj Ljubljane bivajočim učencem po pošti. V Ljubljani bivajoči učenci pridejo na dan, ki se pozneje naznani, osebno po svoja spričevala v ravnateljstveno pisarno. Tisti učenci, kateri v jednom učnem predmetu ali v več učnih predmetih nimajo dognanega reda, morajo v dobi od 15. do 31. julija iz dotičnih predmetov prebiti premestno preskušnjo, na katero se sami doma pripravijo. Izpraševalne dneve jim pismeno naznanijo ravnateljstva. Po vseh te preskušnje se klasificirajo ter prejmo spričevala. Morebitne ponavljalne preskušnje so pridržane rednemu roku ob pričetku šolskega leta 1895/96. Tistim učencem te vrste, kateri pred 15. julijem 1895. leta potrebujejo polletnega spričevala za vzprejem v kakšen vojaški učni zavod (v vojaško realko ali v kadetno šolo i. t. d.) in se morejo izkazati z dotičnim vzprejemnim zagotovitlom, dano je na prosto voljo, pred tem rokom zglašiti se pri ravnateljstvu v ta namen, da prebijejo omenjeno preskušnjo. 3.) Pouk na ljudskih šolah ljubljanskih v višjih razredih se začne dne 4. junija. V katerih poslopih se začasno nastani

osemrazredna slovenska dekliška ljudska šola in petrazredna nemška dekliška šola, katerima dosedanjih prostorov nikakor ni možno uporabljati, ali pa samo deloma in ne dovolj varno, to pozneje javno dá na znanje c. kr. mestni šolski svet. Gledé c. kr. obrtnih strokovnih šol za obdelovanje lesa in za umetno vezanje in živiranje čipek se pozneje izda dotična odredba.

— (**Ljubljanska podkovska šola.**) Novo šolsko leto se prične dne 1. julija t. l., skušnje pa se bodo vršile dne 27. junija (iz podkovstva za kovače, kateri niso hodili v šolo) in dne 28. junija (za učence podkovske šole).

(**Slovenski občinski pečati.**) Slovenci sami moramo najprej gledati na veljavo svojega jezika, a le potem moremo zahtevati, da nas bodo spoštovali nasprotniki. Žal, da se v tem oziru ne stori dosti. Veliko se je že pisalo proti nemškim pečatom, a še vedno se nahajajo na Kranjskem županije in župnije, ki imajo nemške občinske pečate. Celó na Primorskem se nahajajo v slovenskih občinah nemški pečati, dasi v resnici niti deželni jezik ni. Tako imajo v Slivnem na Krasu občinski pečat z napisom: „Das Gemeindeamt Slivna“, kateri napis pa najbrž v vsi občini jedva kdo razume. Pač zadnji čas je že, da se taki pečati odpravijo. Spravijo naj se k večjemu v dokaz, kako je bil nekdanj zatiran mili jezik slovenski.

(**Volitev v Tržiču.**) Pri volitvi v Tržiču zmagala je zopet nemška stranka ali stranka magnatov, ker so bili seznanji volilcev nepravilno sestavljeni. V tretjem razredu so voljeni kandidatje stranke reda ali slovenske stranke, Stan. Polak, Anton Jeglič, Andrej Rozman in Karol Ruech, v drugem razredu propali so Slovenci za jeden glas, v prvem se pa volitve niso udeležili.

(**Občinske volitve v Cerknici.**) Pri občinski volitvi v Cerknici je zmagala z veliko večino narodna stranka vzlic huđi agitaciji nasprotnikov.

(**V Humu pri Ormožu.**) je bila nedavno nova občinska volitev. Ormoški nemškutarji so si najeli nekatere kimovce, da bi podrli narodnega župana Ivanuša, a ko so na dan volitve videli, da ne gre po njih želji, vrgli so puške v žito. Sramota bi bila za to lepo slovensko občino, če bi si morala postaviti na čelo moža, ki bi plesal po godbi ormoških nemškutarjev. Pozor za vselej!

(**Spomenik hrvatskemu pesniku Petru Preradoviću.**) so slovesno odkrili v Zagrebu dne 23. maja.

(**Šestdesetletnico.**) je v sredo praznoval velezaslužni prvoboritelj tržaških Slovencev, državni in deželni poslanec Ivan Nabergoj. Bog ga ohrani še mnogo let!

(**Značilna razzodba.**) Goriško okrožna sodišče je naložilo uredniku A. Gabrščeku plačilo 87 glđ. za italijanski prevod v neki pravdi vloženi slovenskih obtožnic. Prizadeti urednik se je seveda pritožil in višje sodišče ga je plačila oprostilo, ker je vendar slovenščina deželnonavaden jezik na Goriškem, in se kot tak rabi pri sodišču. S tem je višje sodišče naposled vendar priznalo ravnopravnost slovenščine z italijanščino na Goriškem, da pa je v to bilo treba šele pritožb, je kaj značilno.

Razne vesti.

(Požari.) V nedeljo je pogorelo v Sneberjah nekemu posestniku gospodarsko poslopje. Škode je 1000 gld. Zažgal je iz sovraštva gospodarjev brat — Dne 23. maja je bil nastal ogenj v dvorani za stroje narodopisne razstave v Pragi. Posrečilo se je omejiti požar. Zažgano je bilo iz hudobije.

(Ubegla prisiljenca.) V noči od 18. na 19. maja pobegnila sta iz tukajšnje prisilne delavnice devetnajstletni Eduard Mühringer iz Dolenje Avstrije in osemdvajsetletni Fran Noč iz Breznice pri Radovljici.

(Toča.) V mnogih krajih na Goriškem je spomladna toča napravila mnogo škode. V nekaterih krajih so morali spomladanske setve kar pokositi in so posejali turšico. — Dne 14. m. m. je dve vasi Št. Gotarske župnije hudo zadela toča. Bilo je tako na debelo, da bi jo bil čez jedno uro lahko s periščem grabil.

(Uboja.) Dne 21. maja so težaki v Trstu izkrcavali oglje s parnika „Napried“. Nakrat je Matej Čiringer iz Vrhpolja pri Kamniku jel besno udrihati Jurija Tomažiča iz Podgrada z lopato po glavi in ga ubil. Alojzij Knapič iz Dornberga je skušal pomiriti besnega Čiringerja, a je še njega udaril z lopato po glavi in ga nevarno poškodoval. Sedaj je planilo deset delavcev na Čiringerja in so ga zvezali. Sodi se, da je Čiringer bil nenadoma zblaznil. Zaradi tega so ga izročili v opazovalnico v bolnico. — V Levovu v Galiciji ubil je osemleten deček deklico, s katero se je igral. Udaril jo je bil s kamenjem po glavi.

(Tatvine.) Dne 19. m. m. po noči je iz nezaprte sobe Steinmetzove hiše na sv. Petra cesti št. 6 ukradel neznan tat z rumenim usnjem obšit kovček gospe Marije Glogovič, v kateri je bila hranilnična knjižica za 200 gld., več zastavnih listov in razni papirji. V omenjeni hiši že od potresa nikdo ne stanuje, le stranke imajo ondu še nekaj stvari spravljene. — V nedeljo zvečer so zaprli delavca Janeza Gašperca iz Cerkljev in Miho Galoto iz Spodnjega Bernika, ker sta v neki gostilnici na Karlovski cesti ukradla tucat servijet (prtičev.) — Tesarju Alojziju Strasselu je bilo te dni ukradeno iz barake srebrna ura z verižico iz zaklenjenega kovčka.

(Samomori.) Dne 20. m. m. ustrelil se je paznik v kaznilnici na ljubljanskem gradu triindvajsetleten Valentin Jankovič iz Kamnika. Kroglja iz puške mu je prodrla glave od vratu do čela in obtičala v stropu. — Obesil so je dne 12. maja grobar Alojzij Prenner v Kočevju pod streho svojega stanovališča. Povod samomoru so neredne rodbinske razmere. — V kontoveljskem gozdu blizu Proseka našli so mrtvo že precej segnjito truplo kacega petdeset let starega moža. Pri njem so našli 2 krajcarja, uro male vrednosti, 25 ključev, star nož in dva revolverja, od katerih je bil jeden popolnoma nabit, pri drugem so pa bili izstreljeni trije strelji. Sodi se, da se je neznanec sam usmrtil. — V Vičenci na Laškem je dne 21. maja skočila v vodo in utonila štiridesetletna dekla Antonija Likar doma iz Idrije. — V Celovcu se je dne 19. maja ustrelil 30letni Ilić Štefanović, kateremu se je bilo zmešalo v glavi. — Mej Vrbo in Podravljami na Koroškem je dne 15. maja dimnikar J. Malin skočil pod vlak, da ga je povozil. Bil je takoj mrtev.

(Strela) je dne 14. maja trikrat udarila v kočevsko podružnico Lienfeld. Škode ni napravila nobene. Ravno tisti dan je ubila strela vola posestnika Eppicha na paši. — Dne 14. maja je v Bojanji vasi blizu Radovice strela ubila devetintridesetletnega posestnika Martina Humljana. Ravno oral je na njivi, ko je tresčilo. Bil je takoj mrtev. Deklici, ki je bila par korakov pred očetom, se ni ničesa zgodilo.

(Iz Adlešič) se nam piše z dne 20. maja: Pri nas smo imeli 40 centimetrov debel sneg, kateri nam je skoro vse drevje polomil, vse drugo je pa slana pokončala. Tisto noč, ko je tako močno snežilo, je neki mož onostran Kolpe zmrznil. Ker je šel proti domu in nekoliko v stran zašel, se je pa ponesrečil.

(Vino, moka in kava.) V seji dunajskih mestnih zdravnikov je mestni fizik, vladni svetnik dr. Kammerer, poročal, kakor poroča „Neues Wiener Tagblatt“, o novejših preiskavah živil, pijač i. t. d., katero poročilo zasluži pozornost občinstva, če tudi gre za stokrat že razpravljane stvari. Mestni fizik je konstatoval, da je mnogo vina in moke bilo ponarejene. Surovo maslo je bilo pomešano z raznimi tolščami in ječmenov sladkor s 9 1/2 težca. Zmleta sladna kava je bila pomešana z zdravju škodljivo cikorijsko in drugimi dodatki. Te zopet dokazane sleparije bi že vender morale občinstvo navajati k opreznosti. Posebno bi se morali varovati zmlete kave, ker škoduje zdravju. Saj se vender prodaja Kathreinerjeva sladna kava, „čisto naravni pridelek v zrnih“, ki ima, kakor naglašja prof. dr. Hoffman, dobre lastnosti, katerih drugi dodatki nimajo. Skrbna gospodinja in mati in noben kavopivec ne sme ostati ravnodušen v tem vprašanju.

(Nov papirnat denar.) Mej avstrijsko in ogersko vlado se vrše pogajanja, da bi se izdal nov papirnat denar po deset kron, ki naj bi nadomestil sedanje petake. Ta denar bi izdali finančni ministerstvi. Pokritje bi se založilo v zlatu.

(Važno za vzgojo otrok.) Vzrok, da naši otroci slabo izgledajo, kar stariše toli često vznemirja, ni kakor se pogostoma misli, preobložba z duševnim delom, nego veliko pogosteje način, kako se redijo, če isti ni pravilen. Če so res preobloženi z šolskim delom, popravi se to s tem, da se jim dovoli daljši odmor, če pa hrana ne odgovarja higijenskim zahtevam, se s tem provzročja veliko zlo, in često se zdravje pokvari popolnoma. Na srečo so rodbine začele spoznavati to resnico in tudi časništvo je storilo svoje, da na popularen način širi to spoznavanje. — Nedavno se je v članku dunajskega lista „Neues Wiener Tagblatt“ „Zdravje in dolgo življenje“ opozorilo na to, kako nevarno je, otrokom dajati bobove kave, ki ni samo nič redilna, nego tudi kvarna živcem. Priporoča se ali čisto mleko, ali pa za premeno ali za njega nadomestilo sladna kava, ki se zdaj tem lažje vpelje v rodbine, ker po znanem Kathreinerjevem načinu prirejevanja izborna tekne. Za vsakega zdrava je, zlasti za otroke in slabotneže, prijetna pijača in krepilno sredstvo in se kot tako od znamenitih zdravnikov splošno priporoča.

(Nezgode.) Dne 23. maja je posestnik Fran Osolin iz Vrbe v kamniškem okraju povozil osemletnega Ivana Iglia iz Prevoj. Kolo je dečku popolnoma zdrobilo zgornjo čeljust, po ostalem telesu ga pa hudo poškodovalo. — Dne 22. m. m. je pa pri trojanski pošti službojočemu hlapcu Antonu Potočniku kolo zlomilo desno nogo. — Na Sljemeni na Hrvatskem našli so 23. maja zmrzlega nekega kmeta. Zagazil je bil v velik zamet, ker je ondu bilo v majniku palo mnogo snega. Zgrešil je bil pot v noči od 16. na 17. dan majnika. — Te dni so v Divači popravljali kotlarji velik kotel. Nakrat se je kotel prevrnil na 26letnega kotlarja Karola Skordillija. Priskočili so drugi kotlarji, da vzdignejo kotel, a pri tem je bil nevarno poškodovan kotlar Alojzij Muzlovič. Oba ponesrečenca odpeljali so v tržaško bolnico. — Na Lloydovem parniku „Amphitrito“ v Trstu je pal prazen sodček raz krov v spodnje prostore in hudo poškodoval delavca Petra Cadelo.

(Majski sneg) je napravil mnogo škode po Slovenskem. V več krajih je polomilo drevje. Po gorah je bilo v nekaterih krajih do kolena na debelo snega. Po nižavah je pa sneg potlačil žita. — Na sv. Planini blizu Zagorja je bilo palo 40 cm snega na debelo. Sneg je polomil mnogo drevja in napravil tudi več druge škode. V Krškem imeli so 17. m. m. 11 cm na debelo snega. Tudi v Metliki je sneg napravil dosti škode, posebno pri sadnem drevju. Tudi v Braslovčah na Štajerskem je sneg več škode napravil. Posebno je bilo palo dosti snega po Kamniških planinah. Pa tudi v Kamniku je nekaj časa sneg šel, pa ne dolgo. — V Postojini so tudi imeli sneg, kakor tudi po okolici okrog Postojine. — V Rušah pri Mariboru je snežilo kakor malokdaj po zimi. Hkrati se

je pa bliskalo in grmelo. Majski sneg je segel daleč po Evropi. Po Gorenjem Štajerskem ga je bilo posebne veliko po hribih. Pal je bil po vseh planinskih deželah. Imeli so ga pa tudi v mnogih krajih v Italiji, v Franciji, v Belgiji in Nemčiji. Že dolgo ni bilo v maji toliko snega kakor letos. — V St. Gothardu je dne 16. m. m. padel ped debel sneg in napravil silno škode. Drevje je pokalo, sneg in vihar sta ga lomila. Neketera drevesa je s koreninami izruvalo.

(Izgon.) Izdajatelj tržaškega iredentovskega lista „Paese“ Elio Luzzato je bil izgnan iz kraljestev in dežel, zastopanih v državnem zboru.

(Velik požar) je uničil popolnoma mesto Brest Litovsk na Ruskem. Zgorelo je trideset ljudi.

Pomoč obrtnikom.

Ljubljanski trgovski in obrtni stan uživa v mirnih časih obilo unanjenja kredita, ne toliko zaradi svojega kapitala, nego zaradi svoje solidnosti in vztrajne delavnosti. Katastrofa, ki je dolgo časa zapirala ulice, v katerih je cvetelo trgovsko življenje, ki je prepodila iz Ljubljane večino kupujočega občinstva — vsekala je temu stanu globoke rane.

Mi smo kmalu po potresu opozarjali na udarec, ki je zadel obrtni in trgovski stan, in opozarjali odločujoče kroge, da naj gledajo na ta za Ljubljano toliko važni stan. Žal, da moramo reči, da se na obrtni in trgovski stan ni dovolj oziralo, kakeršne važnosti sta ta dva stanova za Ljubljano. Drugi slovenski list je bil sprožil misel, da naj bi se s posojilom pomagalo obrtnikom in tudi pri vladi so se baje storili neki koraki, a brez posebnega vspeha. Vsaj hitre pomoči ni bilo, a baš hitrost je potrebna pri obrtnem in zlasti trgovskem stanu.

Ko je radodarnost odpirala svoje roke najširšim slojem, se merodajni krogi niso dovolj ozirali na oni stan, ki je steber mestnemu blagostanju, ki je jedro našega prebivalstva.

Darov ni bilo tu treba nobenih, bilo je le odpreti pomnoženih kreditnih virov in zadostovalo bi bilo.

Ker se to do dné 20. maja ni zgodilo, zbralo se je v mestni klubovi dvorani lepo število povabljenih zastopnikov različnih trgovin in obrtov vseh strank v posvet vanje, kako s kreditno operacijo pomagati trpečim sodrugom.

Sklicatelj shoda, predsednik mestne hranilnice in trgovec Petričič, je naglašal: Želeti je, da bi to začeto delovanje imelo najbolji uspeh. Ljubljana se mora razcvesti le kot trgovsko in obrtno mesto. Če ta dva stanova opešata, pa naše mesto ne bode imelo več prave bodočnosti. Sedaj po potresu sta ta dva stanova še večje važnosti, ker bode mnogo drugih ljudij ostavilo Ljubljano. Le-ti nemnogobrojni upokojenci, ki jih je imela Ljubljana, bodo si deloma drugod poiskali bivališča, kjer mislijo, da so varnejši pred potresom. To je pa tudi uzrok, da se bode baš trgovski in obrtni stan še dolgo moral boriti s težavami in mine nekaj let, predno si opomore. Brez

podpore bi jih gotovo mnogo omagalo. Nadejamo se, da se bodo merodajni faktorji na vse to ozirali. V trgovskih zadevah velja načelo nagle pomoči, ko je kredit posameznika že podkopan, zakasnjena pomoč s trojno svoto nič več ne opravi. Beda mej manjšimi trgovci in obrtniki sicer ne sili na dan, toda kričeča je. Odbor se bode imel obračati na ona mesta, ki zbirajo denar; na c. kr. vlado, mestni magistrat, pomožni odbor dunajski in ljubljanski, da takoj nakažejo znatno svoto, skupaj najmanje 40.000 gld. Ta svota se porabi kot kreditni zaklad, s katerim se je obrtni na kak kreditni zavod, ki bode na podlagi poroštvenega zaklada gotovo dodal jednaki visoki kredit, da bi znašal 80.000 gld. Ta svota bi za prvo popolnoma zadostovala. Odbor bode temu zavodu dodal število censorjev, ki bodo nadzorovali kakovost kreditnih prosilcev.

Dr. Valentin Krisper kot član pripravnega odbora razlaga organizacijo nameravanega odbora in priporoča pomoč trgovinske in obrtne zbornice za vse potrebne korake, dostavi, da mu je dvorni svètnik Šuklje že obljubil posredovanje pri dunajskem pomočnem odboru.

Obrtnik Kunc izreka začudenje, da se na trgovski in obrtni stan tako malo misli. Ali ta stan, največji davkoplačevalec, to zasluži? Največ darov je prispel, naj se pogledajo izkazi, vsem nabiralnim faktorjem, unanji trgovski stan in trgovski zavodi, ti so gotovo želeli v prvi vrsti svojemu stanu pomagati in zatorej ima trgovina in obrt prvo pravico do podpore. Te podpore se ni dalo dosedaj nič. Svota 40.000 gld. je premala. Govornik zahteva, naj se izprosi 50.000 gld. nevračljive in 50.000 goldinarjev vračljive podpore ter osnuje samostojni kreditni vir.

Tovarnar Drelse pravi, da se škoda sestavlja iz pokončanega blaga — iz deložiranj — iz kupčijske stagnacije. Misliti je tudi na nevračljive podpore. Ljubljanski „trg“ se drži le še vsled svojega dobrega imena, ali, koliko jih je, ki se na tihem borijo s svojim obstankom in kateri bodo v kratkem omagovali. Strinja se popolnoma z namenom in organizacijo nameravanega delovanja.

Ces. svetnik Murnik in tajnik trgovinske zbornice pojasnjuje na drobno pomen in važnost stvari; darov ni treba, za te bodo skrbeli okrajni odbori, ki jih snuje magistrat, misliti je jedino na kreditno operacijo, ki je silno nujna. Razume se, da je pomagati le vrednim osebam, ker, kdor ni imel nobenega kredita, temu tudi tedaj ne gre. Obljubi svojo polno pomoč.

Trgovca Skabernè predlaga, da se pridobljeni zaklad na pol pridruži mestni hranilnici, na pol kreditnemu društvu kranjske hranilnice.

Tovarnar in lastnik tiskarne Bamberg predlaga volitev odbora, ki naj se potem sam po primernih močeh dopolni.

Pri volitvi so bili izvoljeni po vskliku: gg. Bonač, Dreise, Josip Krisper, Kunc, Murnik, Skabernè, Franc Souvan. Odbor se je takoj lotil dela.

Izobraževanje delavcev.

Približuje se čas, da delavci dobé tudi politične pravice, naj se sedanji državni zbor še tako upira. Da pa bodo delavci znali rabiti svoje pravice, je pa jim treba potrebne izobraženosti. Sicer je pa tudi sploh le koristno, ako se mej delavci razširja raznovrstno znanje. Mi ne spadamo mej tiste, ki mislijo, da se znanost mora razširjevati le na nekatere kroge, temveč mislimo, da je treba pred vsem skrbeti, da se znanost razširja mej najširše kroge. Izobražen delavec se dá tudi bolje porabiti za razna dela, nego neizobražen. Mnogo je uzrok, da tuji izpodrivajo domačine, pri nas to, da ne gledamo dovolj, da bi naši domači delavci dobili potrebno izobraženje.

Na čelu industrije stojita dandanes Anglija in zjedinjene države severno-ameriške. Mnogo je k temu pripomoglo, da se je v teh dveh državah najbolje poskrbelo za izobraževanje delavcev. V Angliji so se osnovala posebna društva, ki imajo namen razširjati vseučiliško izobraženje mej narodom. V večjih mestih so se osnovali večji zavodi z velikimi bibliotekami, v katerih se delavci izobražujejo v raznih znanostih. Glavno vlogo pri teh zavodih igrajo razni vseučiliški profesorji. O teh zavodih bodemo še kedaj obširneje govorili v našem listu.

Nekateri pač mislijo, da se po tacih zavodih ničesa doseči ne dá, temveč so za razširjenje znanosti samo navadne šole. Tako mnenje je bilo morda prejšnje čase osnovano, ko še slovstva niso bila razvita, a sedaj je dru-

gače. Najboljši vzgled nam v tem oziru daje Amerika. Zakonodajalci zjedinenih držav so gotovo izobraženi možje, a vendar jih je mej senatorji in poslanci jako malo, ki bi bili pohajali kake visoke šole, vsi drugi so si znanosti pridobili po drugih potih.

Najboljši politiki in finančniki so večkrat samouki, svoje ljudsko-šolsko znanje so popoloževali v raznih društvih in pa s knjigami. Pri tem pa moramo omeniti, da ima Severna Amerika toliko izobraževalnih društev, kakor jih ne nahajamo nikjer na svetu.

Pri nas v Avstriji so pa še vedno mnogi, ki se bojé, da bi se ljudstvo preveč ne izobražilo, ker to menda ne ugaja njih namenom. Radi bi, da bi se znanost omejevala le na nekatere izvoljene kroge. Taki glasovi so se nedavno slišali še v državnem zboru. Seveda kakor drugod, bode tudi pri nas zginilo tako napačno mnenje prej ali slej, kajti nazori znanega tirolskega barona nekakor več ne spadajo v naše stoletje.

Posebno pa morajo manjši narodi gledati, da izobražijo vse svoje društvene sloje, da ne podležejo v borbi z večjimi narodi. Znanost je sila, ki se nikakor ne sme prenzisko ceniti. Na to se bodemo morali ozirati tudi mi Slovenci, kar bode tem ložje, ker je naš narod nadarjen, in ima veselje do pouka. Precej je že v tem oziru storila „družba sv. Mohorja“, a to ne zadostuje, posebno za mestno prebivalstvo, ker se družba bolj ozira na potrebe našega kmeta.

Delavske raznoterosti.

(Češki delavski dnevnik.) Češki delavci se hočejo odločiti od vodstva delavske stranke na Dunaji. Osnovati mislijo svoj dnevnik, da jim ne bode več glasilo dunajsko „Arbeiterzeitung.“

(Prepovedan časopis.) Ministerstvo notranjih stvari je zabranilo vhod v našo državo v Čikagi v Ameriki izhajajočemu delavskemu listu „Sloboda“.

Loterijske srečke.

Gradec, dné 18. maja:	7,	33,	42,	22,	74.
Trst, dné 25. maja:	81,	75,	63,	24,	5.
Dunaj, dné 18. maja:	62,	55,	49,	15,	41.
Praga, dné 29. maja:	8,	66,	60,	70,	50.
Linc, dné 25. maja:	6,	67,	33,	66,	54.
Brno, dné 22. maja:	29,	22,	13,	78,	39.

Tržne cene v Ljubljani

29. maja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	50	Špeh povojen, kgr.	—	64
Rež, „	6	30	Surovo maslo, „	—	80
Ječmen, „	6	40	Jajce, jedno „	—	2
Oves, „	6	50	Mleko, liter „	—	10
Ajda, „	6	80	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	7	—	Telečje „	—	66
Koruza, „	8	—	Svinjsko „	—	70
Krompir, „	2	50	Koštrunovo „	—	40
Leča, „	12	—	Pišanec „	—	50
Grah, „	12	—	Golob „	—	22
Fižol, „	12	—	Seno, 100 kilo „	—	196
Maslo, kgr.	—	92	Slama, „	—	178
Mast, „	—	68	Drva trda, 4 metr.	—	7
Špeh frišen „	—	58	„ mehka, 4 „	—	480

Visitnice
priporoča „Národna Tiskarna“.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

TRADE-MARKE.

Najboljše kakovosti, blagodejen,
oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo
za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic
1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri
zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden
zavoček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in
otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju.
— Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 g d. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v
križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic
2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se
dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—26)

20 panjev dobrih čebel

ima na prodaj

Andrej Burger

v Postojini števil. 10.

Dimnikarskega pomočnika

ali delavca in jednega ali dva učenca vsprejme takoj
Frančišek Rudež, dimnikarski mojster v Kobilglavi,
pošta Št. Daniel na Krasu.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—11)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kaker tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prezemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča | Najokusnejša, edino zdrava in ob eno-
ge-zdravnih ženskam, otrokom in bolnikom | najcenejša primes k bobovi kavi je

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

GAJSTNI DIPLOM
1891-1894
8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite
le izvirne zavoje z imenom
„Kathreiner“.

Najčistejši prirodni plod
v obeh zrnih,
ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.